

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิดและแผนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีต้นทุนการผลิต

เดช กาญจนางกูร (2539) ได้อธิบาย ต้นทุนการผลิตทางด้านเศรษฐศาสตร์ ว่ามีความแตกต่างกับต้นทุนการผลิตในทางบัญชี ในลักษณะที่ว่า ต้นทุนการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์ก็คือ ต้นทุนการผลิตในทางบัญชี แต่ต้นทุนการผลิตในทางบัญชีเป็นเพียงส่วนหนึ่งของต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ จึงทำให้การคำนวณผลตอบแทน หรือผลกำไรมีความแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษา ต้นทุนการผลิตทางด้านเศรษฐศาสตร์เป็นสำคัญ

ต้นทุนการผลิต (ในทางเศรษฐศาสตร์) คือ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการผลิตสินค้าและบริการที่หน่วยผลิตได้จ่ายไปในการผลิตสินค้าและบริการทั้งหมด ซึ่งต้นทุนการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์จะประกอบไปด้วยต้นทุนการผลิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก) **ต้นทุนทางตรง (direct cost)** หมายถึงต้นทุนที่ต้องจ่ายเป็นเงินสดไปในการซื้อหาปัจจัยการผลิตจากบุคคลอื่นซึ่งเป็นได้ชัดเจน บางตำราจึงเรียกว่า **ต้นทุนแจ้งชัด (explicit cost)** หรือ**ต้นทุนทางบัญชี (accounting cost)** เช่น ค่าจ้างแรงงาน ค่าซ่อมแซมเครื่องจักร ค่าวัตถุดิบ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น ในทางบัญชีนั้น การคำนวณต้นทุนจะมีเพียงต้นทุนประเภทนี้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ในทางเศรษฐศาสตร์แล้ว การนำต้นทุนทางตรงเหล่านี้มารวมกันแล้ว ยังไม่ถือว่าเป็นต้นทุนการผลิตทั้งหมด ยังจะต้องมีการรวมต้นทุนอีกประเภทหนึ่งเข้าไปด้วยนั่นคือ **ต้นทุนทางอ้อม**

ต้นทุนทางตรงนี้ยังแบ่งย่อยออกไปอีกเป็น 2 ประเภทดังนี้

- **ต้นทุนคงที่ (fixed cost)** หมายถึงต้นทุนที่ใช้จ่ายไปในการก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นฐานของการผลิต ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนผลผลิต เช่น ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต เป็นต้น

- **ต้นทุนผันแปร (variable cost)** หมายถึงต้นทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายไปในการดำเนินงานตามกระบวนการผลิต ซึ่งจะผันแปรหรือเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนผลผลิต เช่น ค่าจ้าง ค่าวัตถุดิบ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ เป็นต้น

ข) ต้นทุนทางอ้อม (indirect cost) หมายถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตของตนเอง ซึ่งไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดให้แก่บุคคลอื่นแต่อย่างใด เป็นต้นทุนการผลิตแอบแฝงที่มองไม่เห็น บางตำราจึงนิยมเรียกต้นทุนส่วนนี้ว่า **ต้นทุนไม่แจ้งชัด (implicit cost)** ตัวอย่างเช่น ค่าแรงงานของตนเอง ถือเป็นต้นทุนทางอ้อมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งในทางการบัญชีไม่นิยมคิดเป็นต้นทุนการผลิต หรืออีกตัวอย่างหนึ่งคือ การใช้บ้านที่อยู่อาศัยของตนเองเป็นสถานที่ทำการผลิตสินค้าและบริการ ก็เป็นต้นทุนทางอ้อมที่มองไม่เห็นอีกประการหนึ่ง เป็นต้น

การคิดต้นทุนการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์นั้น เราจะต้องคิดหรือประเมินค่าต้นทุนทางอ้อมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายด้วย โดยเราต้องนำหลักการในเรื่องของ **ค่าเสียโอกาส (opportunity cost)** มาใช้ในการประเมินต้นทุนการผลิตด้วย กล่าวคือเราจะต้องพิจารณาด้วยว่าถ้าหากปัจจัยการผลิตชนิดนี้ ไม่ได้นำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการของเราแล้ว เราสามารถนำปัจจัยการผลิตชนิดนี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดเท่าไร เช่น ที่ดินหรือบ้านที่อยู่อาศัย หากเราไม่ได้นำมาใช้เป็นสถานที่ประกอบการผลิตสินค้าของเราแล้ว เราสามารถนำไปให้คนอื่นเช่า ซึ่งจะได้มาในรูปแบบของค่าเช่าเท่าไร เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ต้นทุนการผลิตก็คือต้นทุนการผลิตในทางบัญชี หรือต้นทุนทางตรง ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร และรวมทั้งต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ตลอดจนผลกระทบภายนอก (externalities) ทั้งหลายทั้งปวงที่ก่อให้เกิดผลเสียหรือเป็นภาระของสังคมในการเยียวยาแก้ไข (social cost) ที่เกิดจากกระบวนการผลิตของเอกชน จนรัฐบาลต้องบังคับให้ผู้ผลิตเอกชนลงทุนหรือ จ่ายเงินในการป้องกันและเยียวยาแก้ไขเหล่านี้ เป็นต้น

2.2 ทฤษฎีการผลิต

การผลิต หมายถึงการนำเอาปัจจัยการผลิตประเภทต่าง ๆ มาใช้ร่วมกัน เพื่อสร้างให้เป็นสินค้าหรือบริการที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ในสังคม หรือเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่สินค้าหรือบริการให้สูงขึ้น ซึ่งสามารถกระทำด้วยการแปรรูป (form utility) ด้วยการขนย้ายหรือเปลี่ยนสถานที่จากแหล่งผลิตไปสู่ตลาด (place utility) ด้วยการทำให้มีสินค้าตามเวลาที่ผู้บริโภคมีความต้องการ (time utility) และด้วยการให้บริการ (services) ในกรณีที่สินค้าไม่มีตัวตน เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ หรือเกิดความพอใจมากยิ่งขึ้น เงื่อนไขของผู้ผลิตคือ ผู้ผลิตต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดหาปัจจัยการผลิตมาใช้ หรือต้องมีวิธีการในการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมากที่สุด ซึ่งจะบรรลุจุดมุ่งหมายในการได้มาซึ่งกำไรสูงสุดตามมา

2.3 การวิเคราะห์ทางการเงิน (financial analysis)

เดช กาญจนางกูร (2539) อธิบาย การวิเคราะห์ทางการเงินของโครงการว่า เป็นการประเมินค่าต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนของโครงการใด ๆ โดยเป็นการเปรียบเทียบผลประโยชน์หรือผลตอบแทน และต้นทุนของโครงการนั้น ๆ ซึ่งผลประโยชน์และต้นทุนของโครงการจะเกิดขึ้นในระยะเวลาต่าง ๆ กัน ผลิตอายุของโครงการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับค่าของเวลาของโครงการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับและต้นทุนที่เสียไปช่วงในระยะเวลาที่ต่างกัน ให้เป็นค่าของผลประโยชน์และต้นทุนในเวลาเดียวกัน คือเวลาปัจจุบันเสียก่อน แล้วจึงจะสามารถทำการเปรียบเทียบกันได้อย่างถูกต้องแน่นอนและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินครั้งนี้ จะเป็นการวิเคราะห์ถึงการหมุนเวียนของกระแสเงินสดต่าง ๆ ของโครงการ (cash flow) อันประกอบด้วย กระแสเงินสดรับ กระแสเงินสดจ่าย และกระแสเงินสดสุทธิ เพื่อวิเคราะห์ว่าโครงการที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จะให้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่ ซึ่งจะอาศัยเกณฑ์ในการตัดสินใจดังนี้

2.3.1 มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ (Net present value: NPV)

มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการลงทุนใด ๆ หมายถึงผลรวมของผลตอบแทนสุทธิที่ได้ปรับค่าเวลาของโครงการแล้ว ซึ่งคำนวณขึ้นเพื่อใช้วัดว่าโครงการที่กำลังพิจารณาอยู่นั้น ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุนหรือมีผลกำไรต่อต้นทุนรวมหรือไม่ มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ เป็นการเปรียบเทียบมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับกับกระแสเงินสดจ่ายของโครงการ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยหรือค่าเสียโอกาสของเงินทุน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากสถาบันการเงินเป็นอัตราส่วนลด (discount rate) โครงการที่เหมาะสมกับการลงทุนนั้นต้องมีมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (NPV) มากกว่า 0 ซึ่งหมายความว่ามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับ มากกว่ามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายของโครงการ มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t} - \left[\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+i)^t} + C_0 \right]$$

โดยกำหนดให้ : B_t = ผลตอบแทนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t

C_t = ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าบำรุงรักษาสินทรัพย์ของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t

C_0 = ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก

- i = อัตราส่วนลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้
 t = ปีการดำเนินงานโครงการ คือตั้งแต่ ปีที่ 1,2,3..... n
 n = อายุของโครงการ (10 ปี)

2.3.2 อัตราผลตอบแทน (ภายใน) ของโครงการ (Internal rate of return : IRR)

อัตราผลตอบแทน (ภายใน) ของโครงการ หมายถึงอัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับทั้งหมดเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายทั้งหมด หรือหมายถึงอัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ (NPV) มีค่าเท่ากับศูนย์พอดี

อัตราผลตอบแทน (ภายใน) ของโครงการนี้ ถือว่าเป็นอัตราส่วนร้อยละที่แสดงถึงความสามารถของเงินทุนที่จะก่อให้เกิดรายได้คุ้มกับเงินลงทุนของโครงการนั้นพอดี การคำนวณหาอัตราผลตอบแทน (ภายใน) ของโครงการ ก็คือการคำนวณหาอัตราส่วนลด (discount rate : r) ว่ามีค่าเท่าไรจึงจะทำให้มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ (NPV) มีค่าเท่ากับศูนย์พอดีนั่นเอง ดังนั้นการคำนวณหาอัตรา IRR (หรือ r) จึงคล้ายคลึงกับการคำนวณหา NPV เกือบทุกอย่าง จะแตกต่างกันตรงที่ใช้อัตราดอกเบี้ย (i) ในการหาค่า NPV ส่วนการคำนวณหาอัตรา IRR จะเป็นการใช้อัตราส่วนลด (r) ที่ทำให้ NPV มีค่าเท่ากับศูนย์พอดีเท่านั้นเอง เมื่อคำนวณได้ค่า IRR (หรือ r) แล้วจึงนำไปเปรียบเทียบกับค่าเสียโอกาสของเงินทุน (อัตราดอกเบี้ยเงินกู้) กล่าวคือ ถ้าค่า IRR (หรือ r) สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (i) ก็แสดงว่าการลงทุนให้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับเงินทุนที่จ่ายออกไป

การคำนวณหาอัตราผลตอบแทน (ภายใน) ของโครงการ (IRR หรือ r) สามารถคำนวณได้ด้วยวิธีการทดลองซ้ำแล้วซ้ำอีก (trial and error) เพื่อหาระดับค่าของอัตราส่วนลด (r) จนทำให้ NPV มีค่าเท่ากับศูนย์พอดี ซึ่งสามารถคำนวณได้ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{IRR (หรือ } r) \text{ ที่ทำให้ : } \sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+r)^t} - \left[\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+r)^t} + C_0 \right] = 0$$

โดยกำหนดให้ : B_t = ผลตอบแทนของโครงการที่เกิดขึ้นไปปีที่ t

C_t = ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าบำรุงรักษาสินค้าทุนของโครงการที่เกิดขึ้นไปปีที่ t

C_0 = ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก

- r = อัตราส่วนลด (discount rate)
 t = ปีการดำเนินงานโครงการ คือตั้งแต่ปีที่ 1,2,3.....n
 n = อายุของโครงการ (10 ปี)

2.3.3 อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit cost ratio หรือ B/C ratio)

อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) หมายถึงอัตราส่วนระหว่างผลรวมมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน กับผลรวมมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดอายุของโครงการ

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกลงทุนในโครงการใด ๆ ก็คือ B/C ratio จะต้องมีค่ามากกว่าหรืออย่างน้อยที่สุดต้องมีค่าเท่ากับ 1 ($B/C \geq 1$) ทั้งนี้เนื่องจากถ้า $B/C > 1$ ย่อมหมายความว่า ผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการมีค่ามากกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป หรือถ้า $B/C = 1$ ก็หมายความว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการมีค่าเท่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไปพอดี

อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุนนี้ ในทางธุรกิจเรียกว่า ดัชนีผลกำไร (Profitability Index : PI) ซึ่งมีวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$B/C \text{ (ratio)} = \frac{PVb}{PVc}$$

$$\text{หรือ } B/C \text{ (ratio)} = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+i)^t} + C_0}$$

โดยกำหนดให้ : PVb = ผลรวมมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนทั้งหมดตลอดอายุของโครงการ

PVc = ผลรวมมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดอายุของโครงการ

B_t = ผลตอบแทนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t

C_t = ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t

C_0 = ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก

i = อัตราส่วนลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้

t = ปีการดำเนินงานโครงการ คือตั้งแต่ปีที่ 1,2,3.....n

n = อายุของโครงการ (10 ปี)

2.3.4 ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ

ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ หมายถึง ระยะเวลาดำเนินงานโครงการที่ทำให้ผลตอบแทนสุทธิจากโครงการ มีค่าเท่ากับค่าใช้จ่ายในการลงทุนพอดี หรืออาจกล่าวได้ว่า ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ คือ จำนวนปีในการดำเนินงานซึ่งทำให้ผลกำไรที่ได้รับในแต่ละปี รวมกันแล้วมีค่าเท่ากับเงินลงทุนเริ่มแรก

ระยะเวลาคืนทุน (จำนวนปี) สามารถคำนวณได้ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการลงทุน}}{\text{ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อปี}}$$

2.3.5 การวิเคราะห์ความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ (sensitivity analysis)

การวิเคราะห์ความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนและผลตอบแทน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผลตอบแทนสุทธิของโครงการในที่สุด ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิเคราะห์ความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการจะทำให้ผู้ประเมินโครงการทราบว่า หากมีตัวแปรใดที่ไม่เป็นไปตามที่ประมาณการไว้แล้วนั้น จะมีผลกระทบต่อผลตอบแทนสุทธิของโครงการอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางควบคุมป้องกันหรือปรับปรุงแก้ไขตัวแปรเหตุต่าง ๆ เหล่านั้นไปเป็นการล่วงหน้า เพื่อจะทำให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลถูกต้องแม่นยำ ตรงกับการประมาณการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สำหรับปัจจัยที่จะมีผลต่อต้นทุนการผลิตนั้น จะต้องวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของต้นทุนการผลิต ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนทางตรง อันได้แก่ ต้นทุนคงที่ (หรือค่าใช้จ่ายในการลงทุน) และต้นทุนผันแปร (หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน) ของโครงการ ตลอดจนต้นทุนทางอ้อมในด้านต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิต มักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาและปริมาณปัจจัยการผลิตเป็นสำคัญ

ส่วนปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อรายรับหรือผลตอบแทนของโครงการก็คือ ระดับราคาและปริมาณผลผลิต ซึ่งจะมีผลกระทบทำให้ทั้งผลตอบแทนทางตรง และผลตอบแทนทางอ้อมของโครงการ เปลี่ยนแปลงไปในทำนองเดียวกับต้นทุนการผลิตที่กล่าวแล้วข้างต้น

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญญา พิเชียรสุนทร (2540) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนของการลงทุนเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษาปริมาณความต้องการรถยนต์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ต้นทุนผลตอบแทนในการลงทุนเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ โดยแยกวิเคราะห์ห้อออกเป็น 3 กรณีตามส่วนแบ่งการตลาดคือ ในกรณีของส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 30 ร้อยละ 35 และร้อยละ 40 ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่าปริมาณความต้องการรถยนต์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ต่อปี ส่วนการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนโดยใช้อัตราส่วนลด 15% เท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ พบว่ากรณีที่ 1 อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 15.64 มูลค่าปัจจุบัน (NPV) เท่ากับ 448,554 และอัตราผลตอบแทนต่อทุน (B/C Ratio) เท่ากับ 1.01 ส่วนกรณีที่ 2 IRR เท่ากับร้อยละ 19.07 NPV เท่ากับ 3,134,548 และ B/C Ratio เท่ากับ 1.10 ส่วนกรณีที่ 3 IRR เท่ากับร้อยละ 22.21 NPV เท่ากับ 5,906,788 และ B/C Ratio เท่ากับ 1.17 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าทั้ง 3 กรณีมีความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์และเหมาะสมต่อการลงทุน เพราะ NPV มากกว่า 0 B/C ratio มากกว่า 1 และ IRR มากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

อังคณา อนันต์สถาพร (2541) ทำการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของกิจการเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำจากผ้าทอมือ โดยการเก็บข้อมูลจากโรงงานขนาดกลางในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีขนาดการผลิตประกอบด้วยจักร 30 ตัว โดยการประมาณการต้นทุน และรายรับเป็นระยะเวลา 10 ปี แล้วนำมาวิเคราะห์โดยวิธีต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงิน ด้วยการใช้อัตราส่วนลด (discount rate) 8.5 เปอร์เซ็นต์ ทราบว่ามูลค่าปัจจุบันของค่าตอบแทนสุทธิของโครงการได้ค่ามากกว่า ศูนย์ อัตราส่วนของผลตอบแทนสุทธิของโครงการได้ค่ามากกว่า ศูนย์ อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) เท่ากับ 1.09 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR) ได้เท่ากับ 35 เปอร์เซ็นต์ และมีระยะเวลาคืนทุน 5.5 ปี จากระยะเวลา 10 ปี จึงเป็นโครงการที่เหมาะสมต่อการลงทุน

ถนอม ดารารัตน์ (2542) ศึกษาต้นทุน – ผลตอบแทนทางการเงินของอุตสาหกรรมลำไยอบแห้ง ซึ่งทำการเก็บข้อมูลด้านการเงินของอุตสาหกรรมอบแห้งลำไยของกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการขนาดเล็ก กิ่ง อ.เวียงหนองล่อง จ.ลำพูน ที่ใช้เตาอบแบบเตาอบพีซีไร้ สิ้นค้าเกษตร ขนาดความจุ 2,000 กิโลกรัม/ครั้ง ว่ามีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์หรือไม่โดยการวิเคราะห์ด้านการเงินหาค่า NPV, IRR, B/C ratio ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนทางการลงทุน เท่ากับ 1.034 อัตราผลตอบแทนภายใน เท่ากับร้อยละ 46 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 10,292,501 บาท ระยะเวลาคืนทุนอยู่ในปีที่ 4 ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การลงทุนในอุตสาหกรรมอบแห้งลำไยทั้งเปลือกในจังหวัดลำพูนเชียงใหม่ แบบเตาอบเกษตรกรขนาดเล็กมีความ

เหมาะสมกับการลงทุน และเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการลงทุนพบว่า เมื่อรายได้ลดลง ร้อยละ 5 และต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 โครงการนี้จะไม่เหมาะสมกับการลงทุน แสดงให้เห็นว่า โครงการนี้จะมีผลกระทบต่อปัจจัยที่มีผลกระทบที่อัตราเปลี่ยนแปลงของยอดขายและต้นทุนไม่เกินร้อยละ 5

ชัชวาล สุวรรณเสวี (2543) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุน – ผลตอบแทนทางการเงินของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ ในจังหวัดเชียงใหม่” ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์ของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ ส่วนที่สองวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ด้านการเงินด้วยการวิเคราะห์หาค่า NPV, IRR, B/C ratio ส่วนสุดท้ายวิเคราะห์และประเมินปัจจัยทางด้านคุณภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ ผลการศึกษาพบว่า ณ อัตราดอกเบี้ย 11% อัตราการขยายตัวของรายได้/ต้นทุน 3% ได้ค่าดังนี้ อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับ 15.56 % มูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 5,026,498.69 บาท อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน เท่ากับ 1.32 และระยะเวลาคืนทุนที่ 4 ปี 2 เดือน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านราคา บริการและสถานที่ รวมถึงการส่งเสริมการขายมีส่วนในการตัดสินใจในการใช้บริการของลูกค้า ส่วนปัจจัยที่มีส่วนต่อการตัดสินใจในการจัดตั้งโรงเรียนนวดแผนโบราณของผู้ประกอบการ ได้แก่ กำไร การอนุรักษ์ ศิลปะการนวดและยังเป็นการสร้างงาน

ดลยา กันตะนันท์ (2543) ศึกษาเรื่อง “การผลิตผักปลอดสารพิษเพื่อการค้า โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุน – ผลตอบแทนของการผลิตผักปลอดสารพิษ ในมุ้งตาข่ายในล่อนและนอกมุ้งตาข่ายในล่อน” เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์ของโครงการปลูกผักในมุ้งตาข่ายในล่อนเพื่อป้องกันแมลงศัตรูพืช โดยเทียบกับการปลูกผักนอกมุ้งตาข่าย โดยใช้การวิเคราะห์ด้านการเงินหาค่า NPV, IRR, B/C ratio นอกจากนี้ยังศึกษาความไวต่อเหตุเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของราคาผลผลิต การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิต และการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการผลิต ผลการศึกษาที่ได้คือ การผลิตผักกางมุ้งและนอกมุ้งจะให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน และมีระยะเวลาคืนทุนที่ดีควรมีการส่งเสริมให้มีการผลิตแบบกางมุ้งเนื่องจากมีต้นทุนรวมและต้นทุนต่อกิโลต่ำ

ปาน รัตนเรืองวัฒนา (2543) ศึกษาต้นทุน - ผลตอบแทนของการปลูกส้มพันธุ์สายน้ำผึ้งในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการตัดสินใจในการลงทุนปลูกส้มสายน้ำผึ้ง ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนปลูกส้มพันธุ์สายน้ำผึ้ง โดยใช้การวิเคราะห์ด้านการเงินหาค่า NPV, IRR, B/C ratio ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจปลูกส้มพันธุ์

สายน้ำผึ้งมีอยู่ 5 ปัจจัยคือ อายุของเกษตรกร การได้รับการฝึกอบรมของเกษตรกร อัตราส่วนรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด ราคาเปรียบเทียบของสัมพันธุ์สายน้ำผึ้งเทียบกับไม้ผลชนิดอื่นที่ปลูกในท้องถิ่น สัดส่วนของเงินทุนตัวเองต่อการกู้ยืม โดยปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ส่วนในการลงทุนนั้นพบว่า ระยะเวลาในการปลูกทดแทนคือ ปีที่ 15 มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 6,630,078.57 บาท อัตราส่วนรายได้ต่อค่าใช้จ่ายเท่ากับ 1.52 อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับ ร้อยละ 30.27 โดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 12 แสดงให้เห็นว่า มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน ส่วนปัญหาที่สำคัญคือ มีต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากต้นทุนค่าปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชมีมูลค่าสูง ปัญหาความผันผวนของราคาผลผลิต

ศรีสวาท ประสิทธิ์วรเวทย์ (2544) ศึกษาวิเคราะห์ต้นทุน – ผลตอบแทนทางการเงินของกิจการผลิตผ้าไหมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของกิจการการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูปและการวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของกิจการการผลิต เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงต้นทุนและผลตอบแทน ได้กำหนดให้อายุโครงการมีเวลา 10 ปี ผลการศึกษาพบว่า ณ อัตราดอกเบี้ย 11 เปอร์เซ็นต์ ผลการวิเคราะห์การเงินคือมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) 18,430,740 บาท โดยอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) 28 เปอร์เซ็นต์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) 1.08 และได้มีการวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการโดยแยกเป็น 3 กรณี คือ กรณีที่ 1 โดยมีการเปลี่ยนแปลง รายได้เพิ่มขึ้น 3 เปอร์เซ็นต์ 5 เปอร์เซ็นต์ 10 เปอร์เซ็นต์ และ 15 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ต้นทุนคงที่ กรณีที่ 2 ต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น 10 เปอร์เซ็นต์ 20 เปอร์เซ็นต์ 30 เปอร์เซ็นต์ และ 40 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่รายได้คงที่ กรณีที่ 3 รายได้เพิ่มขึ้น (กรณีที่ 1) และต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น (กรณีที่ 2) ณ ระดับอัตราดอกเบี้ย 11 เปอร์เซ็นต์ แล้วทำการวิเคราะห์ทางการเงินว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด ผลการศึกษาพบว่า ณ ระดับอัตราดอกเบี้ย 11 เปอร์เซ็นต์ กรณีที่ (1) ผลการวิเคราะห์ทางการเงินที่ดีที่สุดคือรายได้เพิ่มขึ้น 15 เปอร์เซ็นต์ กรณีที่ (2) ผลการวิเคราะห์ทางการเงินที่ดีที่สุด คือต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น 10 เปอร์เซ็นต์ และกรณีที่ (3) ผลการวิเคราะห์ทางการเงินที่ดีที่สุด คือต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้น 10 เปอร์เซ็นต์ รายได้เพิ่มขึ้น 15 เปอร์เซ็นต์ และจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านคุณภาพที่มีต่อการตัดสินใจในการลงทุนของกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูปโดยการทำการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูปและการท่องเที่ยว จำนวน 85 คน พบว่า ปัจจัยทางด้านคุณภาพ ภาคการบริการ สถานที่และ การส่งเสริมการขายนั้นมีผลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการของลูกค้า ส่วนของผู้ประกอบการปัจจัยที่มีส่วนต่อการจัดตั้งกิจการผลิต คือ กำไร การอนุรักษ์งานหัตถกรรม และการสร้างงาน

ยูพรต พึ่งแสง (2543) ทำการวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนทางการเงินในการผลิตน้ำดื่ม เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมในการลงทุนการผลิตน้ำดื่มของกิจการและเพื่อวิเคราะห์ความไวในการเปลี่ยนแปลง เมื่อต้นทุนหรือผลตอบแทนมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง การศึกษาใช้วิธีการประมาณการผลตอบแทน หรือประมาณรายได้จากการขายน้ำดื่ม และรายได้จากการขายเศษวัสดุเหลือใช้ โดยจะกำหนดประมาณการผลตอบแทนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 15 เปอร์เซ็นต์ จากยอดผลตอบแทนของปี พ.ศ. 2544 และประมาณการต้นทุนจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ โดยการกำหนดให้ต้นทุนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 5 เปอร์เซ็นต์ จากค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของปี พ.ศ. 2544 ผลการศึกษาพบว่าโครงการมีความเหมาะสมต่อการลงทุน โดยมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 675,891,274.96 บาท อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) เท่ากับ 21 เปอร์เซ็นต์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) เท่ากับ 1.41 และมีระยะเวลาคืนทุน (payback period) เท่ากับ 4 ปี 11 เดือน เมื่อคิดอัตราส่วนลด (discount rate) ในอัตราร้อยละ 10 จากการวิเคราะห์ความไวในการเปลี่ยนแปลง พบว่ามีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มากกว่าศูนย์และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) มากกว่าหนึ่ง จากการศึกษาทำให้ทราบว่าโครงการดังกล่าวมีความเหมาะสมคุ้มค่าต่อการลงทุน